

**VÍCTOR CATALÀ, «Berta Singerman», a *L'Avi Muné*,
núm. 341, 1 d'agost de 1926.**

És fina i penetrant, gràcil i ferma com una agulla de catedral gòtica. Feta per a comprendre les multituds, les obliga, per a veure-la bé, a mirar enlaire, car les domina de tota l'alçària de la seva intel·ligència. I, mirant enlaire, les multituds copsen darrere la pura silueta única, blavors d'infinít i resplendors difuses de celístia, voladúries d'aucells i trànsits fastuosos de nuvolades; de nuvolades escenogràfiques que fingeix en paisatges canvians, mars serenes i encalmades de bonança, mars brogidores i encrespades de tempesta, misteris lluminosos de cales desertes, l'esgarrifança espectral dels llampecs, l'èxode dels ramats a través de serres poemàtiques, les riuades clamoroses dels grans corteigs triomfals... Tot un món de visions de meravella que donen a la vida un tast d'excelsitud, que electritzen i somouen la feixuguesa de les ànimes massa arrelades en el ton ancestral, que posen el granet de sal dels somnis i miratges en l'insípid nostre pa de cada dia... Oint a Berta Singerman se senten totes les

veus del cel i de la terra; bramuls d'elements, passades de rossinyol, imprecacions profètiques, cantúries d'àngels, galops de quimera, melopees mongils, litúrgiques polifonies d'orgue, l'esgarip percutent de les passions desfermades, el suavíssim fresseig de càlides boques núbils i les remors de frondes en la nit clara, i el degotar de fonts en el secret del bosc, i el bel plantívol de l'ovella que ha perdut el seguit, i l'esparverador aliret de follia, i el dolcíssim parrupeig maternal...

Les veus del triomf i de la derrota, les veus del dolor i de la joia, les veus de l'ahir i del demà, les veus pregones de la consciència, les veus tèrboles de l'instint, les vanes veus de la niciesa, les veus descurades de la joventut... totes, totes les veus del cel i de la terra; car les veus totes, de la més humil a la més alta, troben el seu ressò en la de Berta Singerman, la fada de mil veus, la de la veu de mil sons. Aqueixa veu càlida i plena, vibrant i envellutada, que abraça totes les cordes i és susceptible de totes les modul·lacions, és d'ella sola, quelcom excepcional, un regalament fora de preu per a tota orella, fina o gormanda,

d'oïdor atent. Estem segurs de que si Berta Singerman recitava en una llengua estranya o abocava senzillament paraules sense entravament lògic, preses a raig de diccionari, l'encís que produiria en l'auditori fora gairebé el mateix que declamant de cara a la nostra intel·ligència i dient coses que podem capir i judicar. Tal volta foren mes confoses, menys precises, les evocacions que desvetllés en nosaltres; però el gaudi engendrat pel manyagós sortilegi de la seva veu restaria íntegre, commovent-nos i bressolant-nos etèriament l'ànima anhelosa.

Sols una altra veu hem sentit comparable a la de Berta Singerman; la de Sarah Bernhardt. Veus infinidament riques d'expressió, de substància melòdica, tenen sobre les veus dels mellors cantants l'avantatge de contenir la sonoritat graduada i artitzada, i ensems el repòs de la paraula plana; és dir, són cantar i dir tot en una peça, i, tant l'una com l'altra havien d'atraure forçosament l'atenció; havien de dominar de seguida al públic que fos, car tenien una vàlua intrínseca pròpia i exclusiva, independent de tot altre element aleatori: sentit de la paraula, gest,

decoracions, etc. etc. Ara afegiu a aqueix incomparable do natural aquells altres elements i afegiu-los-hi amb rumbosa prodigalitat, i de seguida el mot «prodigi» us ve a la boca. En efecte, quelcom de prodigiós, de genial, és Berta Singerman. Ho és per la fortalesa veritable del temperament, per l'extens de la seva gamma sentimental d'interpretadora, per l'harmonia i adaptibilitat del gest impecable i ric de modalitats, per sa memòria d'una amplitud i fixesa lapidàries, sense ressaltos ni vacil·lacions, per la plàstica estatuària o pictòrica de les seves actituds, per son bon gust alat, purament femení, pel llarg i pacient estudi que ha fet del seu ofici, estudi que ha elevat la intuïció a ciència i mitjançant el qual tan solament, era possible la fusió dels recursos dispersos fins a aconseguir la meravella extraordinària del conjunt.

Després de tot el que diem ¿a què fer retrets, a què buscar tares? Fora parlar una volta més de les taques del sol... mentres el prenguéssim, en un redors d'hivern, i ens penetréssim fins a l'entranya de les seves escalfors... No, no siem ingrats, que la ingratitud és un mal vici... Tares?

retrets?... Contestem-hi aconsellant que qui no hagi vist a Berta Singerman, que vagi a veure-la quan s'escaigui l'avinentesa; que, després, no és pas fàcil que la oblidi, com no deuen oblidar, els que l'hagin vist, el Coliseu de Roma, la Venus de Milo, les catarates del Niàgara... les coses aqueixes fora de pes i mesura que no es troben a cada cantonada, com els municipals.